

UDRUŽENJE LIJEČNIKA HRVATSKOG PRIMORJA I GORSKOG KOTARA

Bakašun, Vjekoslav; Frković, Aleksandra

Source / Izvornik: **Liječnički vjesnik, 2009, 131, 286 - 291**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:184:263878>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported](#) / [Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Medicine - FMRI Repository](#)

UDRUŽENJE LIJEČNIKA
HRVATSKOG PRIMORJA I GORSKOG KOTARA

MEDICAL ASSOCIATION OF THE CROATIAN COAST AND GORSKI KOTAR

VJEKOSLAV BAKAŠUN, ALEKSANDRA FRKOVIĆ*

Deskriptori: Medicinska društva – povijest; Hrvatska

Sažetak. U Sušaku je 2. listopada 1936. u prostorijama Banovinske bolnice osnovano Udruženje liječnika za Hrvatsko primorje i Gorski kotar. Na području tadašnjeg Kotara Sušak djelovalo je 59 liječnika. Na osnivačkoj skupštini bio je nazočan 41 liječnik, od kojih je 26 glasovalo da će osnovano Udruženje djelovati samostalno, a ne u Hrvatskom liječničkom Zboru u Zagrebu. Za prvog predsjednika izabran je dr. Vladimir Blaž. Tijekom talijanske okupacije u 2. svjetskom ratu rad Udruženja se ugasio. Nakon pet godina stanke djelovanje je obnovljeno na konstituirajućoj sjednici 8. lipnja 1946., a za predsjednika je izabran dr. Zdravko Kučić. U Rijeci je 24. rujna 1947. osnovano Udruženje liječnika Rijeka-Sušak kojemu je predsjednik bio dr. Fran Bakarčić a djelovalo je i dalje kao samostalno. Ovo je Udruženje već sljedeće godine postalo Podružnica Zbora liječnika Hrvatske.

Descriptors: Societies, medical – history; Croatia

Summary. In the Province Hospital Sušak the Medical Association of the Croatian Coast and Gorski kotar was founded on October 2nd, 1936. At that time on the territory of the former District of Sušak there were 59 physicians. The inauguration meeting was attended by 41 physicians and 26 of them voted for the autonomous Association rather than for one within the Croatian Medical Association of Zagreb. Vladimir Blaž, M.D. was the first elected president. During the Italian occupation in the 2nd World War Association's activities were interrupted. After five years of inactivity, the Association was restored at its constituting session held on June 8th, 1946, when Zdravko Kučić, M.D. was elected president. The Medical Association Rijeka-Sušak was founded on September 24th, 1947 and the first elected president was Fran Bakarčić, M.D. It still kept functioning as an autonomous association. The following year the Association became the subsidiary of the Croatian Medical Association.

Liječ Vjesn 2009;131:286–291

Grad Sušak i njegovo šire područje u jednom su se razdoblju svoje povijesti našli stjecajem okolnosti u vrlo nezavidnu položaju. Raspadom Austro-Ugarske Monarhije 1918. godine te nakon potpisivanja međudržavnih ugovora 1924. godine između Kraljevine Italije i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, Sušak je međudržavnom granicom na Rječini odvojen od Rijeke, koja je pripojena Kraljevini Italiji s novim imenom *Fiume*. Sve do nakon Prvoga svjetskog rata Sušak je bio tek oveće naselje na lijevoj obali Rječine, bez potrebnih društvenih sadržaja, jer je stanovništvo sve nužno za zadovoljavanje većine svakodnevnih potreba imalo u Rijeci. Tragičnim događanjima nakon toga rata i stvaranjem međudržavne granice na Rječini stanje se stubokom izmijenilo. Sušak je ostao bez svog prirodnog i društvenog zaleđa. Postali su nedostupni mnogi zajednički sadržaji vezani uz zadovoljavanje svakodnevnih potreba. U novonastalim uvjetima Sušak se morao naglo razvijati i stvarati sadržaje potrebne stanovnicima svakoga grada. Jedan od novonastalih problema bio je i onaj vezan uz provođenje mjera zdravstvene zaštite.

Da bi se stanje olakšalo, donesene su 1925. godine tzv. Nettunske konvencije. Njima su se, stvaranjem nove državne granice, dogovorno rješavali neki društveni odnosi nastali neprirodnim razdvajanjem dvaju susjednih gradova Rijeke i Sušaka. Jedan od tih sporazuma bio je i »*Sporazum o primanju u bolnicu na Rijeci SHS državljanca*«. ¹ Unatoč donesenim Nettunskim konvencijama u svakodnevnom je životu

bio problema u korištenju bolničkih kapaciteta u Rijeci. Bili su vezani ponajprije uz prelazak državne granice, ali je, normalno, problem bila i jezična barijera, jer mnogi hrvatski bolesnici nisu poznavali talijanski jezik, a u bolnici su radili isključivo talijanski liječnici i talijansko pomoćno osoblje (koji nisu znali, nisu htjeli znati, a da su i znali, nisu tada smjeli govoriti hrvatski jezik).

Djelomično poboljšanje uvjeta zdravstvene zaštite stanovništva Sušaka nastalo je osnivanjem 1. ožujka 1926. godine Doma narodnog zdravlja u Sušaku u kojem su radila tri liječnika (slika 1), a praktički su svi problemi nestali kada je, uz sveopću svečanost političara te građana Sušaka i okolice, 16. prosinca 1934. otvorena zgrada Banovinske bolnice na Sušaku, koja je punim kapacitetom počela raditi početkom 1935. godine (slika 2). Bila je tada najsuvremenija bolnička zgrada u ovom dijelu Europe, s kapacitetom od 200 postelja. Nakon otvorenja dobila je naziv »Banovinska bolnica kralja Aleksandra I.«. Već krajem 1935. godine u bolnici je radilo 12 liječnika. Istodobno su, prema podacima prikupljenim iz raznih izvora, u izvanbolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području tadašnjeg Kotara Sušak (područje Hrvat-

* Doc. dr. sc. Vjekoslav Bakašun, dr. med.; prof. dr. sc. Aleksandra Frković, dr. med.

Adresa za dopisivanje: Doc. dr. sc. V. Bakašun, Ive Šodića 15, 51221 Kostrena

Primljeno 2. listopada 2008., prihvaćeno 17. ožujka 2009.

Slika 1. Dom narodnog zdravlja u Sušaku
Figure 1. Building of the Health Centre in Sušak

Slika 2. Zgrada Banovinske bolnice na Sušaku
Figure 2. Building of the Banate Hospital in Sušak

skog primorja, Gorskog kotara te otoka Krka, Raba i Paga sa 143.086 stanovnika prema popisu 1931. godine,) radila 44 liječnika u Okružnom uredu za osiguranje radnika i u privatnoj praksi. Prema tome na ovom je području radilo tada ukupno 59 liječnika, pa je na jednog liječnika dolazilo 2425 stanovnika, što je za tadašnje doba bio iznimno dobar prosjek.

Osnivanje Udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara

Svakako da je ovako značajni broj liječnika na ovom području bio poticaj za osnivanje strukovnog udruženja. Naše je istraživanje potakla novinska vijest objavljena u »Primorskom vjesniku« 14. lipnja 1946. pod naslovom *Obnova liječničkog udruženja*.¹ Iz naslova, kao i teksta (o kojem će biti riječi nešto kasnije) proizlazi da se obnavlja nešto što je već ranije postojalo. Da bismo došli do odgovarajućih podataka, potražili smo u Podružnici HLZ-a Rijeka eventualnu dokumentaciju Udruge, ali tu nije nađen ni jedan trag iz ranijeg razdoblja. Prvi podatak o udruženju liječnika pronađen je u publikaciji *Almanah grada Sušaka* i 1938.³ u kojem je pod naslovom *Udruženje liječnika* objavljen sljedeći kratki tekst: *Udruženje liječnika za Hrvatsko Primorje i Gorski kotar osnovano je u Sušaku u godini 1937. Prensjednik je Udruženja dr. Blaž Vladimir.*

Pokušali smo dokumentaciju o tom Udruženju pronaći u Državnom arhivu Rijeka (DAR), ali ni ondje nema podataka

o tome. Međutim, bili smo upućeni na publikaciju Hrvatskoga državnog arhiva (HAD) u Zagrebu »Pravila društava 1845.–1945.«⁴ u kojoj smo pod natuknicom Sušak u popisu za 1936. godinu našli podatak o postojanju dokumentacije rečenog Udruženja. Uskoro smo dobili presliku te dokumentacije sa svim podacima o osnivanju ovog Udruženja.⁵

Iz zapisnika (osobno potpisanog od članova uprave) saznaje se da je osnivačka skupština održana U Sušaku, dne 2. oktobra 1936. Zapisnik te skupštine čini samo jedna, strojem pisana stranica. Tč. 1/ glasi: *Akcioni odbor /Dr. Novak, Dr. Bakotić/ otvaraju prvu sjednicu pozdravivši najprije sve prisutne liječnike želeći im u radu mnogo uspjeha. Bira se dobnog predsjednika Dr. Stipaničić (riječ dobnog označava najstarijeg nazočnog op. a.).*

Tč 2/ *Kao prva tačka dnevnog reda je pitanje, dali će novoosnovani klub biti samostalno društvo ili pododbor Zbora liječnika u Zagrebu. Nakon diskusije, u kojoj sudjeluju Dr. Car, Dr. Andrić i Dr. Švalba, prelazi se na glasanje i od 41 liječnika – 26 ih glasa za samostalnost.*

Ovo je ključni podatak koji se odnosi na članstvo ovog Kluba (u kasnijim tekstovima nazivan Udruženje) u Zboru liječnika u Zagrebu, kako je u zapisniku navedeno. Odluka je bila donesena gotovo dvotrećinskom većinom nazočnih liječnika. Kao što je već prije navedeno te je godine na ovom području djelovalo 59 liječnika, pa je 41 nazočan na ovoj osnivačkoj sjednici bio zaista reprezentativni skup liječnika ovog područja, što upućuje na to da su bili zainteresirani za osnivanje ovog Udruženja. Iako nije u zapisniku navedeno, iz kasnijih se spisa može utvrditi da je ova skupština održana u prostorijama bolnice u Sušaku. To je i logično, jer je tada ova bolnica uz Dom narodnog zdravlja Sušak bila najveća zdravstvena ustanova s najvećim brojem liječnika na jednom mjestu. Što je nazočne motiviralo da se opredijele za samostalno djelovanje, a da ne budu pododbor Zbora liječnika, danas nije poznato, nigdje nije zapisano, a sudionici te skupštine više nisu živi.

U zapisniku dalje piše: Tč. 3/*Prelazi se na biranje uprave, koja će po mišljenju većine biti zasada privremena dok ne sastavi pravila, koja moraju na odobrenje policije, a tek po odobrenju pravila, sadanja privremena uprava preći će automatski u stalnu. Lista akcionog odbora primljena je per acclamationem: Prensjednik: Dr. Blaž; Potpredsjednik: Dr. Bakarčić; Tajnik I: Dr. Berger; Tajnik II: Dr. Kučić; Blagajnik: Dr. Petrušić; Odbornici: Dr. Delić, Dr. Emili, Dr. Peteh, Dr. Andrić; Revizori: Dr. Feretić, Dr. Kosić; Časni sud: Dr. Stipaničić, Dr. Komljenović, Dr. Ivan Sobol.*

Prelazi se na čitanje pravila koja će se predati na odobrenje policiji.

Utvrđuje se veličina članarine: liječnici bez privatne prakse 30. Din. godišnje; liječnici sa privatnom praksom 60. Din. godišnje.

Zapisnik i Pravila poslana su policiji na odobrenje. Ovaj dopis, kao i svako daljnje dopisivanje u svezi s reguliranjem pravnog statusa Udruženja uvijek su išli posredstvom Gradske policije na Sušaku. Prvi je odgovor bio prilično brz i glasio je:

Kr. banska uprava savske banovine – Zagreb uputila je dopis 23. oktobra 1936. Pretstojništvu gr. policije na Sušaku. Vraća se time, da se pozovu osnivači da u svojim pravilima stave odredbu o načinu prijema u članstvo i da pritom stave: »Neprimljenom je dužan upravni odbor izdati pismeno i obrazloženo rešenje s pravom žalbe na glavnu skupštinu.

Preporuča se nadalje, da se u pravilima reč »oblast« zamijeni rečju »vlast«.

Potom akt ovamo povratiti na dalji nadležni postupak.

Već je 6. novembra 1936. održana nova glavna skupština na kojoj je jedina točka dnevnog reda bio prijedlog da se predlože sljedeće promjene u pravilima:

čl. 7. »Članom Udruženja može postati svaki doktor medicine ako ga upravni odbor primi. Neprimljenom je dužan upravni odbor izdati pismeno i obrazloženo rješenje s pravom žalbe na glavnu skupštinu.«

Riječ »oblast« ima se u pravilima promijeniti u »vlast«, koje se moraju prema naređenju Kr. banske uprave Savske banovine u Zagrebu, umetnuti.

Prisutno članstvo prima predloženu promjenu jednoglasno.

U prijedlogu Pravila u dijelu koji se odnosi na prestanak rada Udruženja stajao je, među ostalim, tekst »ako ga oblast raspusti«. Onomu koji je odobravao pravila ovo se, izgleda, nije sviđelo, jer, vjerojatno, oblast je niža i točno određena razina vlasti, pa je bolje zamijeniti riječju »vlast«, jer bi u tom slučaju donošenje odluke o prestanku djelovanja bilo omogućeno vlasti na bilo kojoj razini.

Nova pravila su, opet putem Gradske policije Sušak, odaslana na odobrenje.

Kraljevska banska uprava Savske banovine – Upravno odeljenje je 22. novembra 1936. Predmet: Udruženje liječnika Hrvatskog Primorja i Gorskog kotara, Sušak, osnivanje, odaslalo Kraljevskoj banskoj upravi, odeljenje socijalne politike i nar. zdravlja dopis: Čast je dostaviti jedan primjerak pravila gori pomenutog udruženja s molbom za mišljenje. Hitno je.

Kraljevska banska uprava, odeljenje socijalne politike i nar. zdravlja je dne 5. decembra 1936. Predmet kao gore odaslalo Upravnom odeljenju banske uprave II. Zagreb sljedeći dopis: Čast mi je priopćiti da nemam prigovora protiv osnivanja ovog udruženja, niti protiv sadržaja pravila.

Kraljevska banska uprava Savske banovine u Zagrebu je 16./XII. 1936. Pretstojništvu gradske policije Sušak odaslala sljedeći dopis: Dostavljaju se dva primjerka odobrenih pravila od kojih imade jedan služiti za tamošnju porabu, a drugi se imade uručiti na ruke pretsednika udruženja.

Usput treba napomenuti da u izvornom spisu stoji i sljedeći zapis: Ministarstvu unutrašnjih poslova – Upravnom odeljenju – Beograd. Čast je kraljevskoj banskoj upravi odnijeti jedan primjerak danas pod gornjim brojem odobrenih društvenih pravila s molbom na znanje. Ovaj podatak pokazuje da se, osim u Banskoj upravi Savske banovine, primjerak pravila mora nalaziti i u arhivi ondašnjeg Ministarstva unutrašnjih poslova u Beogradu.

Kada su odobrena pravila uručena predsjedniku Udruženja, nije poznato, ali nije ni bitno. Svakako je to bilo krajem prosinca 1936. godine, pa je donekle shvatljiv i prihvatljiv podatak objavljen u Almanahu grada Sušaka da je ovo Udruženje osnovano 1937. godine, jer je, bez obzira na datum održane osnivačke skupštine, kao i datum odobrenja društvenih pravila, zapravo počelo djelovati prvih dana 1937. godine.

Pravila imaju 38 članaka. Mnoge odredbe su identične s odredbama u pravilima današnjih udruženja. Ipak tekstove nekih odredbi želimo naglasiti.

Čl. 2. Udruženje će njegovati liječničke znanosti, promicati interese narodnog zdravstva i zastupati socijalne, gospodarske, etičke i staleške interese liječnika.

Čl. 22. Godišnja se skupština drži u januaru svake godine.

Čl. 25. Mjesečni se sastanak drži prvi petak u mjesecu, na kojem se: a/ drže znanstvena predavanja, rasprave i demonstracije; b/ raspravljaju staleška pitanja; c/ raspravlja i

zaključuje o predlozima odbora ili članova. Kod glasovanja odlučuje apsolutna većina nazočnih članova.

Čl. 28. obrađuje poglavlje Prestanak Udruženja u kojem se na kraju određuje: Kad prestane udruženje, imadu se najprije namiriti svi dugovi Udruženja, a sva imovina prelazi na knjižnicu banovinske bolnice »Kralja Aleksandra I.« u Sušaku.

Iako su od prethodne (osnivačke) skupštine prošla tek tri mjeseca, prema odredbi čl. 22. Pravila Udruge održana je u siječnju 1937. godine redovita godišnja skupština. Poziv na skupštinu objavio je dnevni tisak »Primorske novine« 19. januara 1937.⁶ pod naslovom *Iz udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara. U petak dne 22. 11. 1937. god. u 18 sati, a u prostorijama Banovinske bolnice održat će se glavna godišnja skupština sa slijedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika, 2. Izvještaj tajnika, 3. Izvještaj blagajnika, 4. Izvještaj revizionog odbora, 5. Eventualije, 6. Izbor novog odbora. U slučaju nedovoljnog broja prisutnih članova, održat će se skupština u 18.30 sati bez obzira na broj članova, sa istim dnevnim redom.*

Osvrt na održanu skupštinu objavile su »Primorske novine« 26. januara 1937.⁷ pod naslovom *Glavna godišnja skupština »Udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara«.* U prostorijama banovinske bolnice održana je 11. o.m.j. u 10 i pol sati (očito da je izvjestitelj pogriješio u datumu, jer je objavljeno da će se skupština održati 22.1. 1937.) redovna godišnja skupština pod predsjedništvom dr. Blaža, uz prisustvovanje izaslanika policije dr. Šlumpfa. Pošto je iscrpljen dnevni red i dan apsolutorij staroj upravi izabrana je nova uprava koju sačinjavaju sljedeći članovi: predsjednik dr. Blaž, podpredsjednik dr. Bakarčić, tajnik I dr. Kučić, tajnik II dr. Ciulić, blagajnik dr. Petrušić. U odbor su ušli: dr. Emili, dr. Belić, dr. Peteh, dr. Andrić; kao revizori dr. Kosić st. i dr. Feretić. Časni sud: dr. Stipaničić, dr. Komljenović i dr. Sobol st. Novoizabrani odbor imao je samo jednu promjenu u odnosu na onaj izabran na osnivačkoj skupštini. Usput treba napomenuti da je u tadašnjem razdoblju svakom javnom skupu, a godišnja skupština bila je javni skup, obvezatno prisustvovao predstavnik policije koji je nakon toga Pretstojništvu gradske policije morao podnijeti pisani izvještaj o tijeku i eventualnim događanjima na tom skupu.

»Primorske novine« objavile su 4. februara 1937.⁸ obavijest *U petak 5. II. 1937. u 18 sati a u prostorijama banovinske bolnice, održati će se redoviti mjesečni sastanak sa slijedećim dnevnim redom: 1. Prim. dr. Car: Liječenje »ulcus serpens« poboljšanom mojom metodom. 2. Prim. dr. Berger: Demonstracije sa ginekološkog odjeljenja. 3. Eventualije.*

»Primorske novine« su 1. aprila 1937⁹ opet objavile poziv *Iz udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara. U petak 2. aprila u 18 sati u prostorijama banovinske bolnice održati će se redovni mjesečni sastanak sa slijedećim dnevnim redom: 1. Demonstracije sa internog odjeljenja: prim. dr. Novak i dr. Kučić, 2. Therapia scrophullosae, prim. dr. Car, 3. Prikaz slučajeva zglobnih resekcija zbog tuberkuloze, prim. dr. Delić, 4. Eventualije.*

Ova dva u novinama objavljena poziva upućuju na to da su se stručni sastanci redovito održavali prvog petka u mjesecu kako je to bilo određeno društvenim pravilima. Posjećenost je sasvim sigurno bila dobra. Je li bilo još ovakvih sastanaka nije poznato, ali zasigurno ih je bilo, no u dostupnom dnevnom tisku nije objavljeno. Nažalost, neka godišta novina nisu dostupna, a članci i obavijesti u novinama za sada su jedini izvor informacija o radu ovog Udruženja. Do-

kumentacije o radu ovog Udruženja nema, iako je sasvim sigurno da je morala postojati u zgradi banovinske bolnice u Sušaku gdje je, vjerojatno, bilo sjedište, no razdoblje rata i tri razne vojske koje su djelovale u toj zgradi dovoljan su razlog da je dokumentacija Udruženja, za te vojske bezvrijedan papir, nestala. Pretpostavljali smo da bi se arhiva Udruženja mogla nalaziti u knjižnici bolnice u Sušaku, ali se i ta knjižnica nekoliko puta selila i na koncu ugasila, pa je i eventualna arhiva vjerojatno zagubljena.

Drugi svjetski rat, talijanska okupacija i aneksija Sušaka i bliže okolice stubokom su izmjenili društveno stanje i, među ostalim, silom prilika ugasili djelovanje ovog Udruženja.

Obnova rada Udruženja nakon 2. svjetskog rata

Novinska vijest koju je pod naslovom *Obnova Liječničkog udruženja* objavio »Primorski vjesnik« br. 314 od 14. lipnja 1946. glasila je:²

Dana 8. juna o. g. održana je u prostorijama Okružne bolnice u Sušaku na poziv akcionog odbora konstituirajuća glavna skupština Udruženja liječnika Hrvatskog Primorja i Gorskog Kotara, pa se time nakon stanke od 5 godina nastavlja opet rad na stručnom podizanju liječničkog osoblja ovog okruga. Na toj skupštini izabran je sljedeći upravni odbor: Predsjednik: Kučić Dr. Zdravko; Potpredsjednik I.: Kozulić Dr. Dinko; Potpredsjednik II.: Bakotić Dr. Jakov; Tajnik I.: Gradišnik Dr. Miro; Tajnik II.: Perović Dr. Davor; Blagajnik: Peteh Dr. Josip.

Sasvim je logično da se ova Skupština održala u prostorijama Okružne bolnice u Sušaku, jer je u toj ustanovi bila najveća koncentracija liječnika, a i osnivanje je 1936. godine bilo u toj ustanovi. No, iako je ovo Udruženje održalo osnivačku skupštinu u Okružnoj bolnici, sasvim je sigurno da su i liječnici izvanbolničke zdravstvene zaštite prihvatili ideju za obnovu rada ovog udruženja liječnika i pridružili se njegovu radu, jer je ideja o okupljanju i stručnom usavršavanju uvijek bila i ostala prisutna kod liječnika. Na to upućuje i činjenica da su u upravnom odboru bila po tri liječnika iz bolničke i izvanbolničke službe. Osim toga, najveći dio tih liječnika već je i u predratnom razdoblju bio članom tog Udruženja.

U duhu tadašnjega društveno-političkog ozračja članovi ovog Udruženja pokrenuli su nove aktivnosti o čemu je »Primorski vjesnik« 9. listopada 1946. pod naslovom *Prvi radni izlet sušačkih liječnika u Kastav* objavio sljedeći članak:¹⁰

U doba kada se uoči izbora za Ustavotvornu Skupštinu N. R. Hrvatske aktivizirao sav naš narod, da bi još jednom dokazao svoju nepokolebivu odanost i vjernost svojoj mladoj Republici Jugoslaviji, liječnici Sušaka okupljeni u liječničkom udruženju za Hrv. Primorje i Gorski Kotar u svom nastojanju da daju još jedan vidni prilog zajedničkim naporima obnove i izgradnje naše zemlje, odlučili su da organiziraju medicinsko-sanitetske ekipe sa zadatkom, da pruže savremenu medicinsku pomoć najpotrebnijim našim oboljelim drugovima radnicima i seljacima u selima i mjestima Primorskog Goranskog okruga.

U tome cilju liječnici specijalisti iz Okružne bolnice i drugih Okružnih zdravstvenih ustanova u Sušaku organiziraju zdravstvenu ekipu, koja je kao svoj prvi cilj odabrala starodrevni Kastav i Kastavštinu.

U nedjelju dne 13. oktobra stići će zdravstvena ekipa u osam sati u jutro u Kastav, gdje će do 12 sati vršiti liječnički specijalisti besplatne preglede za svakog onoga kome su potrebni liječnički savjeti i pomoć. Istoga dana od 1–4 sata

poslije podne liječnička ekipa vršiti će besplatne preglede u sv. Mateju. U sastav te ekipe ulaze specijalisti za kirurške bolesti, za unutarnje bolesti i tuberkulozu, za ženske bolesti i porodništvo, za bolesti uha, grla i nosa, za kožne i spolne bolesti, te liječnik higijeničar. Kotarski N. O. Kastav obavijestiti će još posebno uobičajenim načinom narod o mjestu, gdje će ekipa raditi.

Na taj način će liječnici Sušaka uočujući teške zdravstvene prilike našega naroda na selu, najbolje iskoristiti svoje stručne sposobnosti, da pomognu zdravstvenom i kulturnom izdizanju našega naroda.

Koliko god tekst ovoga članka odiše promidžbenim porukama onoga doba, treba naglasiti da su liječnici Sušaka ovu aktivnost istinski prihvatili kao jedan novi oblik približavanja zdravstvene službe narodu. Je li bilo prisile ovoj aktivnosti? Poznavajući osobno najveći dio liječnika specijalista tog doba na Sušaku, skloni smo vjerovati da je ovo bila zaista rado prihvaćena volonterska obveza. Osim toga, praktički svi su ti liječnici bili aktivni sudionici Antifašističke borbe pa je njihovo društveno i političko opredjeljenje bilo u skladu s ovim novim društvenim aktivnostima.

Obnovljeni rad Udruženja nastavio se i održavanjem stručnih sastanaka o čemu svjedoče i sljedeće obavijesti. »Primorski vjesnik« br. 398 od 11. prosinca 1946. godine objavio je poziv za stručni sastanak:

Iz Udruženja liječnika Primorsko-goranskog okruga

U petak 13. o. mj. u 18 sati održati će se redoviti mjesečni sastanak u Okružnoj bolnici u Sušaku. Dnevni red: 1. Dr. Bakotić: Strana tijela oesophagusa; 2. Dr. Perović: Sterilitet žene; 3. Demonstracije: a) kirurških slučajeva, b) internističkih slučajeva; 4. Razno. Tajništvo

»Primorski vjesnik« br. 421 od 16. veljače 1947. godine je također objavio poziv:¹²

Iz liječničkog udruženja Hrvatskog primorja i Gorskog kotara

Redoviti mjesečni sastanak održati će se u subotu 22. II. 1947 u 17.30 u Okružnoj bolnici. Dnevni red: 1. Prim. dr. A. Vukas: Naša iskustva s penicilinom kod gonoreje; 2. Demonstracije interesantnih slučajeva sa odjeljenja; 3. Razno.

Tekstovi ovih dvaju poziva upućuju na to da su se stručni sastanci liječnika održavali redovito svakog mjeseca, pa iako nema pisanih podataka, sasvim je sigurno da su bili dobro posjećeni. Valja pretpostaviti također da su, nakon stanke od pet godina u stručnom uzdizanju, svi liječnici, željni novih znanja i djelovanja u mirnodobskim uvjetima, aktivno sudjelovali u radu ovih stručnih sastanaka. Osim toga, vrlo je vjerojatno daje osim ovih dvaju, bio sazvan još koji *Redoviti mjesečni sastanak*, ali u tisku nismo o tome pronašli obavijesti. Iz tekstova ovih vijesti zaključuje se da su liječnici Hrvatskog primorja i Gorskog kotara i tada, 1946. godine, bili članovi liječničkog udruženja koje nije bilo u sastavu tadašnjeg Zbora liječnika Hrvatske.

Osnivanje Podružnice ZLH-a Rijeka

Netko će se, opravdano, zapitati: zašto je 1946. godine obnovljen rad onog prijeratnog Udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara, a nije odmah osnovana Podružnica Zbora liječnika Hrvatske u Rijeci. Razlog tomu je u pravnome statusu gradova Sušaka i Rijeke tih prvih poratnih godina.

Sušak su 21. travnja 1945., nakon četiri godine talijanske pa njemačke okupacije, oslobodile postrojbe IV. jugoslavenske armije. Fiume (Rijeka) je, nakon 27 godina pod talijanskom upravom, oslobođena 3. svibnja 1945.

Kao prvi poratni akt o granici Jugoslavije prema Italiji potpisan je sa saveznicima *Sporazum o Julijskoj krajini* u

Beogradu 9. lipnja 1945. u kojem je pitanje granica ostavljeno za buduće pregovore. *Devinski sporazum* od 20. lipnja 1945. ostavlja Sušak (i ostala područja koja je Kraljevina Italija anektirala tijekom rata) izvan okupacijskih zona, čime je priznata predratna granica Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije, pa je u Sušaku uspostavljena civilna vlast. Područja koja su prije rata bila u sastavu Kraljevine Italije nisu mogla ući u sastav Jugoslavije, nego su dobila status okupiranih područja pod vojnom upravom Jugoslavenske armije (VUJA) i na tom se području nisu primjenjivali jugoslavenski pravni propisi. Ugovor o miru s Italijom zaključen je 10. veljače 1947. godine u Parizu, koji je nakon ratifikacije svih ugovornih strana stupio na snagu 15. rujna 1947. Njime su nekadašnja Fiume (Rijeka) i najveći dio Istre i Slovenskog primorja konačno i međunarodnopravno priznati i državnoopravno potvrđeni kao područja matica zemalja Hrvatske i Slovenije u okviru Jugoslavije.^{13,14} Iz tog razloga nije tih prvih poratnih godina bilo moguće u Rijeci osnovati Podružnicu HLZ-a, nego je obnovljeno Udruženje liječnika u Sušaku.

Osim toga, gotovo svi talijanski liječnici napustili su Rijeku, bilo zadnjih dana prije oslobođenja ili u razdoblju do 1947. godine do kada su se, kao bivši državljani Kraljevine Italije, morali izjasniti da li žele ostati u Jugoslaviji ili će iskoristiti pravo optiranja za Italiju. Prema tome u Rijeci te prve dvije godine nakon rata nije postojala kritična masa liječnika koja bi mogla (ili željela) osnivati svoje udruženje. Tek popunjavanjem bolnice u Rijeci liječničkim kadrom (poslanim dekretom), uz prije spomenuti stvoreni pravni okvir, sazreli su uvjeti za osnivanje Podružnice Zbora liječnika Hrvatske.

»Riječki list« je 24. septembra 1947.¹⁵ pod naslovom *Poziv na skupštinu liječnika* objavio ovo: *Podružnica Zbora liječnika Sušak-Rijeka održat će u petak 26. o. mj. u Civilnoj bolnici Rijeka izvanrednu glavnu skupštinu podružnice Zbora liječnika Sušak-Rijeka. Dnevni red: 1. Biranje odbora, 2. Razno.*

U broju od 28. septembra 1947.¹⁶ objavljena je pod naslovom *Osnovano je Udruženje liječnika Rijeke-Sušaka*. sljedeća vijest koje je nadnevak bio *Rijeka, 27. – Sinoć je održana u biblioteci riječke bolnice skupština udruženja liječnika Hrvatskog Primorja i Gorskog kotara i liječnika grada Rijeke sa zadatkom, da se osnuje sekcija zbora liječnika Hrvatske pod nazivom »Udruženje liječnika Rijeke-Sušak«.*

Skupštinu je otvorio predsjednik udruženja liječnika Hrvatskog Primorja i Gorskog kotara i iznio u kratkim crtama glavne principe, koji moraju liječniku, članu novoga društva biti uvijek pred očima: stručna pomoć radnom narodu, jačanje medicinske etike i osjećaja odgovornosti.

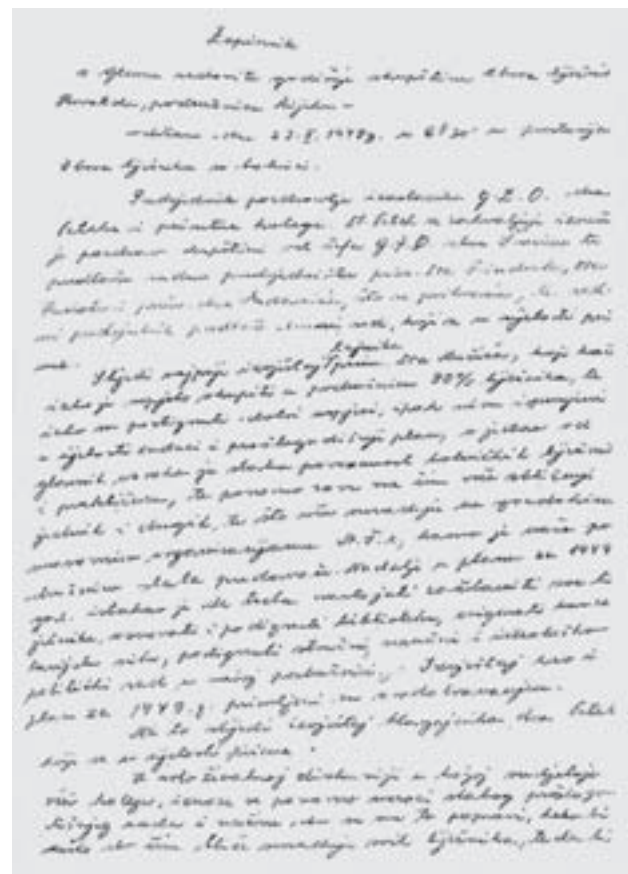
Iza prijedloga o izboru radnog predsjedništva i nakon formiranja kandidacionog odbora, izabran je odbor novoga udruženja na čelu s drom Franom Bakarčićem kao predsjednikom. Kao potpredsjednici birani su: dr. Viktor Funderle i dr. Jakov Bakotić. Tajnici su: dr. Kučić, dr. Kozulić i dr. Kalodjera, blagajnici: dr. Peteh i dr. Davor Grgurina, knjižničar: dr. Nada Kovačević, a odbornici: dr. Medanić, dr. Perović, dr. Švalba, dr. Martini, dr. Padjen, dr. Sučić i dr. Narančić. Nadzorni odbor: dr. Feretić, dr. Jerković i dr. Vukas, dok su u sudu časti dr. Kosić, dr. Ante Grgurina i dr. Markovina.

Na kraju skupštine uzeo je riječ predsjednik dr. Fran Bakarčić, koji se je zahvalio u ime odbora na iskazanom povjerenju, te istakao, da zahvaljujući vrlinama liječnika ovoga kraja, moramo vjerovati u velik uspjeh ovog udru-

ženja. Pozivajući se na visoki naučni nivo i socijalnu svijest liječnika naših zdravstvenih ustanova, uvjeren je, da će udruženje proraditi u pravcu jačanja stručnog nivoa i medicinske etike naših kadrova, te će udruženje nastojati upriličiti niz sastanaka i predavanja sa demonstracijama pojedinih slučajeva što je od svih, a osobito od mlađih liječnika sa zadovoljstvom pozdravljeno. (N.)

Treba također pojasniti zašto je naziv Udruženja bio Rijeke-Sušak, a ne samo Rijeka. Razlog je tomu također pravne naravi. Naime, odluku o sjedinjenju Sušaka i Rijeke je, na prijedlog ovih dvaju gradova, donio Prezidijum Sabora Narodne Republike Hrvatske 27. prosinca 1947. Prema tome u trenutku osnivanja Podružnice još nije bio definiran naziv ovoga grada, koji je tek od datuma te odluke dobio naziv Rijeka.¹³

Nažalost, temeljni dokumenti o osnivanju ove Podružnice, kao ni njezina pravila nisu pronađeni, pa su ovdje citirane novinske vijesti jedini valjani podatak. U dobro sačuvanoj arhivi Podružnice HLZ-a Rijeka¹⁷ prvi pronađeni pisani dokument odnosi se na Glavnu godišnju skupštinu Zbora liječnika Hrvatske – Podružnica Rijeka održanu 23. veljače 1949. na kojoj je tajnik dr. Zdravko Kučić podnio izvješće o radu Podružnice tijekom godine 1948. (slika 3). Na skupštini su bila nazočna 84 člana podružnice što je bilo oko dvije trećine tada svih liječnika na području Rijeke i bivšeg Kotara Sušak. Kada je 13. prosinca 2007. godine održana prosla-

Slika 3. Zapisnik glavne redovite godišnje skupštine Zbora liječnika Hrvatske – Podružnice Rijeka, koja je održana 23. veljače 1949. (zapisničar dr. Petar Ledić)

Figure 3. Minutes from the regular annual assembly of the Croatian Medical Association – Rijeka Subsidiary, which was held on February 23, 1949 (recorder Dr Petar Ledić)

va šezdesete godišnjice od osnivanja, Podružnica HLZ-a Rijeka imala je 1348 članova.

U povodu ove proslave objavljena je i prigodna monografija pod naslovom *Hrvatski liječnički zbor – Podružnica Rijeka 1947. – 2007.* u kojoj je na 183 stranice opisana povijest Podružnice.¹⁸ Na akademiji je primjerak monografije na svečani način uručen sadašnjem predsjedniku i šestorici živućih ranijih predsjednika Podružnice te najstarijem članu prof. dr. Nikoli Korinu koji je bio nazočan i na osnivačkoj skupštini Podružnice 26. rujna 1947. godine. Tijekom sljedećih mjeseci ovu će monografiju, kao dar, primiti sadašnji članovi Podružnice.

LITERATURA

1. Bartulović Z. Propisi o javnozdravstvenoj zaštiti u Nettunskim konvencijama 1925. Acta Fac Med Flum 2000;25(1–2):40–50.
2. *Obnova liječničkog udruženja.* Primorski vjesnik 1946;14:3(col. 4).
3. *Bognolo IT, Violić MF.* Almanah grada Sušaka 1938. Sušak: Turistička biblioteka Jadran, Sušak; 1938, str. 57.
4. *Pravila društava 1845.–1945.* Tematski vodič. Zagreb: Hrvatski državni arhiv; 2000, str. 180.
5. *Hrvatski državni arhiv.* Udruženje liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara: SBUO Pov. II 6902 i 8389/1936.
6. *Društvene vijesti.* Iz Udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara. Primorske novine 1937 Jan 19;3 (col. 4).
7. *Glavna skupština »Udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara«.* Primorske novine 1937;26:3(col. 1).
8. *Iz Udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara.* Primorske novine 1937;4:3(col. 4).
9. *Društvene vijesti.* Iz Udruženja liječnika Hrvatskog primorja i Gorskog kotara. Primorske novine 1937;1:3(col. 4).
10. *Prvi radni izlet sušačkih liječnika u Kastav.* Primorski vjesnik. 1946;9:3 (col. 1–2).
11. *Iz Udruženja liječnika Primorsko-goranskog okruga.* Primorski vjesnik 1946;11:4(col. 4).
12. *Iz liječničkog udruženja Hrvatskog primorja i Gorskog kotara.* Primorski vjesnik 1947;16:5(col. 4).
13. *Bartulović Ž.* Sušak 1919.–1947. Državnopravni položaj grada. Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Državni arhiv Rijeka, Adamić Rijeka; 2004. str. 315–343.
14. *Vukas B, ml.* Osimski sporazumi i hrvatsko-talijanski odnosi: pravno-povijesni pogled. Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci – Biblioteka Zavoda za kaznene znanosti Mošćenice; 2007, str. 18–41.
15. *Poziv na skupštinu liječnika.* Riječki list 1947;24:4(col. 1).
16. *Osnovano je Udruženje liječnika Rijeke-Sušaka.* Riječki list 1947;28:6 (col. 1–2).
17. *Pismohrana Hrvatskoga liječničkog zbora – Podružnica Rijeka.*
18. *Frković A, Bakašun V.* Hrvatski liječnički zbor – Podružnica Rijeka 1947.–2007. Rijeka: Hrvatski liječnički zbor – Podružnica Rijeka; 2007, str.1–183.

Vijesti News

Europsko društvo za dječju ortopediju (EPOS) u suradnji sa Hrvatskim društvom za dječju ortopediju (HDDO) Hrvatskoga liječničkog zbora organiziraju 29. godišnji kongres EPOS-a. Kongres će se održati u Zagrebu, u hotelu Westin od 7. do 10. travnja 2010. godine.

Najnovija dostignuća struke biti će prikazana u okviru glavne teme kongresa – gornji ekstremitet. Uz to biti će izloženo približno 80 znanstvenih usmenih priopćenja i stotinjak e-postera o svim područjima dječje ortopedije. Tijekom kongresa će održati poseban tečaj s desetak predavanja najboljih europskih i američkih dječjih ortopeda o Legg-Calvé-Perthesovoj bolesti povodom 100-godišnjice otkrića, kao i dva instruktorska tečaja o metodama fiksacije kod korektivnih osteotomija i kod osteogenesis imperfecta.

Kako bi što više domaćih zainteresiranih stručnjaka moglo sudjelovati u radu kongresa, HDDO je dogovorio posebne cijene kotizacija:

Za uplatu kotizacije do 14. 2. 2010. godine: 200 eura za studente, stažiste, liječnike koji nisu po specijalizaciji ortopedi i za hrvatske liječnike – ortopede članove EPOS-a, te 300 eura za hrvatske liječnike – ortopede koji nisu članovi EPOS-a. Jednodnevna kotizacija je 100 eura. Sve ostale obavijesti (program sastanka, društveni program i ostale uvjete vezane za registraciju i hotelski smještaj) potražite na www.epos.efort.org/zagreb2010 ili kod tehničkog organizatora www.otours.hr